

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Contra sectam se flagellantium

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

defensione simit stant et sunt in statu pre
tue dānatis. et nisi de hmoi corū excessi
bus magna p̄tritione penituerint ad vitā
eternā non possunt peruenire neq; salui p
manere. ¶ xxiij. ¶ Omnes vitā comunē
ducentes extra religionē approbatā. sunt
illi a quib; saluator noster p̄cipit esse ab
stinendū. et tanq; a falsis p̄phetis attenden
dum. ¶ xxiij. ¶ Quilibet faciens p̄tra iu
ra canoica peccat mortali. ¶ xxv. ¶ Nul
lus corpe validus absq; cōmuni utilita
te et necessitate potest extra veras religio
nes sine peccato elemofinas christifideli
um tollere &c.

Renocatio et abiu
ratio predictorū articuloꝝ et conclusionū.

Quo frater matheus grahou ordi
nis fratrum p̄dicatoꝝ p̄fessus
Conuētus ruymarie. Oiet
burgesi. dyocesis p̄uincie saro
nie. cognoscens veram catholicam et apli
cam sedem anathematizo et abiuro omnē
heresim. omnemq; falsam et erroneā doctri
nam in quodā meo opusculo tractulo seu
libello (incipiente Suppono me primo q̄
non intēdo infra scripta neq; quomodol
libet alia p̄tinaiter defendere &c. et sic fi
nientē. Et aliam specificat Jobānes an
dree. cuius inuentrices seu assumptrices
conscientiā peccatū reputabāt vt inuenit
in glosa vtriusq; sup dictū caplm. Et per
hec patet responsio ad decimū maxime ad
decem et septē conclusiones p̄uertas siue
assertiones. quartū alie sunt heretice. alie
erronee et alie scandalose ac piatū autū
offensiue per me editas et manutentas/
in dicto p̄uerto opusculo siue tractatulo
aut libello contentas de qua hacten^o in
fatus cōuictus et sentēcialiter cōdem
natus sum. Cōsentio sancte Romane ac
clesie et apostolice sedi Ac corde et ore pu
ris. profiteor eandē fidem et doctrinam
me tenere et credere. quā sancta m̄ acle
sia tradidit et firmavit. Jurans p̄ sanctas
trinitatē et per hec sacrosancta chabi euan
gelia eos qui p̄tra hanc fidem orthodoxā
veniunt cum dogmatib; suis. eterno anat
hemate dignos esse. Promitto etiam q̄
si ego ipse aliquādo contra hec aliquid sen
tite docere aut predicare presumpsero/ ca
nonum seueritati me submitto. Presenti
abiurationi per me lecte et plecte māu p̄

pria me subscripsi. hancq; meam cōfessio
nem et abiurationē coram vestra reueren
dissima paternitate dñe cardinalis aquī
legē. iudex et cōmissarie. reuerēdisq; pa
tribus dominis p̄relatis doctoribus et
magistris hic presentibus ad hoc speciali
ter vocatis et requisiti feci et approbaui/
ad futuram rei memoriam in testimoniū
premissorum.

Tractatus eiusdē

Cancellarij parisiē. contra sectam flagel
lantum se &c. sub aliquibus consideratio
nibus.

Lex christi dicit lex amoris quā
quā dominus sicut dicit Aus
gustinus voluit paucissimus
sacramentis esse contentam.
Et inde culpatur eos qui seruili
bus cam p̄mant onerib; conformiter ad
illud primi pastoris Petri Actuum. xv.
Quid temptatis vbi. Imponere iugum
sup ceruices discipuloꝝ qd neq; nos neq;
patres nostri portare potuim^o. s; p gratias
dñi nri iesu xpi credim^o saluari. quē admo
dū et illi. O p̄i vrbū certe. vrbū oi acce
ptōie dignissimū. ¶ Lex xpi nō min^o tēter
in cultu suo vitare supstitiōes gentilium
et idolatratū p̄sertim crudelēs et horren
das q̄ antiqua lex. in qua tamē prohibi
tio fit per expressum Deuterōn. xiiij. vbi
dicit filij. Et tunc dñi dei v̄ri nō vos inci
detis. Glosa. nō tēteris in aliq; ydolatri
assimilari. Et in lebeo h̄. Non vos lace
rabitur hoc aut faciebāt ydolatre. sicut h̄c
iij. Reg. xvij. Vbi d̄ q̄ incidebāt se ut
ta ritū suū cultū et lācieolis donec p̄funde
rent sanguis. Cōptū siq; d̄ est et traditū
homicidas illos et apostatas demōes eē cui
pidos effusionis sanguis. p̄rtim h̄iani.
¶ Lex aliq; q̄nto ē iniquior et demōijs ob
sequētor. tāto sp̄ inuenit crudelior et ama
rior. Patz i illis q̄ filios suos et filias in
molabāt demōijs. Hinc dñs ait p̄ p̄p̄as
Seruietis dñs alienis. q̄ nō dabunt vob
requiē. xps aut ex grā sua. sic notat i dicto
petri prius allegato. voluit nos m̄ficorū
diter saluare p̄ sanguinē suū sel^o effusus. p
quā fact^o est nobis a deo sapia. iusticia. sā
ctificatio et redēptio. ¶ Lex xpi maximas
fortit^o virtutē ex m̄ia et grā sua. cui^o grē vasa
sunt sacra noue legis et virtute opis opt
rati. et iō q̄cqd auerit a sacris su sapiedis

presertim a sacramento confessionis. debet
reijci fideliter. Constat autē per experien-
tiam. q̄ tale se flagellātes nō curāt d̄ sacra-
mēto p̄fessionis vel p̄nie sacramēralis di-
centes q̄ hęc flagellatō potior est ad velen-
dum peccata q̄ quecuq̄ confessio. imo
eam equiparant nonnulli. vel preponunt
martirio. qm̄ faciūt in q̄nto vltro fūdēdo
sanguinē p̄p̄riū qd̄ ab alijs martires pa-
ti cōgebant. Formidandū tamen istic est
ne apud personas clericales. in locis sa-
cris. causet hęc pollutio sanguis. vel et com-
mucationē vel irregularitatē vel cōtami-
nationem. et profanationē in eisde locis
sacris. ¶ **L**ex christi prohibet sollicitē pe-
nitentias publicas dandas esse clericis
sacerdotibus et prelatiis. propter reueren-
tiam status clericalis. quanto minus de-
bent tales persone suscipere penitētiās hu-
iusmodi publicas. sicut sunt vt fert̄ mul-
te numero se flagellantium. qui licet videā-
tur celare se. tamen satis agnoscuntur. Si-
militer diceretur de personis insignibus
in vtroq̄ sexu. de seruanda insup̄ re recun-
dia iuuenularum. et iuuenum illic se ve-
nudantium. et de nō infrigenda grauitate
virozum. vel auctoritate minuenda parē-
tum. ¶ **L**ex xpi. si videatur flagella indul-
gere. iuxta illud. Ecce ego in flagella pa-
ratus sum. nihilominus circumstantie dei-
bent apponi. quibus rationabile fiat obse-
quium nostrum. Vna q̄ huiusmodi fla-
gellatio fiat iudicio superioris imponētis
talem penitentiā. et q̄ ab altero fiat. et
moderate et sine scandalo et ostentatione
ac sine sanguine. iuxta traditōem S. pal-
risiensis. quem admodū fit huiusmodi fla-
gellatio in religionibus approbatis. et ab
aliquibus deuotis personis. Sed aliter
longe videmus in illis que reprobamus
flagellis obseruari. ¶ **L**ex xpi declarata
per ecclesiam. cuius auctoritas maior
est in sua consuetudine. dicente sancto Tho-
ma. q̄ sit auctoritas vnius doctoris. sicut
Diononimi vel Augustini semper sectam
flagellantium se reprobauit. post q̄ insur-
gere videbatur in diuersis mundi parti-
bus. et hoc de memoria plurimū hominū
viventium. t̄z in lothoringia q̄ in alma-
nia. et in francia pluribus in locis. iuxta
narrationes hominum et chronicas fran-
cie. ac scripturas fidedignas. ¶ **L**ex christi

si frequenter prohibuit multas obseruatō-
nes legardorum et begardarum. que in
prima sui introductōne p̄tendebant speci-
em magne religiois. ac multi fructus sp̄i-
ritualis in animabus. et exempla salutis
atq̄ austeritatis. Prohibuit inquam pro-
pter sequelas malas et mltas. que sub hoc
pretextu fieri sunt inuēte. Non enī ē ma-
lum quod subsistere possit si nō aliquā spe-
ciem haberet in se boni. Propterea fallit
hęc argumentatio. Proueniūt ex hac ses-
ta flagellatorū multa bona. non igit̄ tol-
lenda vel reprobanda. ¶ **L**ex christi. ne-
dum ordinat hominē ad deum. sed etiam
ad primum. et ad principem seu prelatū
suum. interea non debet qualiscunq̄ ritus
introduci per populos. qui possit cau-
sare seditionem. vel partialitatem vel sup-
stitionem. sed debent omnia regulate fieri
et ordinate. de mādato et ordinatione su-
prioris. vt nullaten⁹ ordo hierarchie con-
fundat. qd̄ fieret si q̄libet ad arbitriū suū
posset instituire vel fouere nouū ritū sine
duce. sine lege stabili. sine ord̄e. vbi sunt
iuuenes et / vrgines. senes cum iuniori-
bus simul in vni diues et pauper. et illoꝝ
turba magna. de quibus ait Ecclesiastes.
Sultorum infinitus est numerus. ¶ **L**ex
Christi sufficienter data est in p̄ceptis
decalogi. quorum obseruatō facta cum bo-
na simplicitate. et vt ita dicitur grossa fit
de satis est ad salutem presertim laicoꝝ
et popularium. absq̄ noua grauissimozū
onerum impositōe. Iuxta illd̄ christi. Si
vis ad vitam ingredi. serua mandata. ¶
Hęc valet si dicitur q̄ populares suscipi-
unt volūtarie tales flagellationes sine p̄-
cepto alio. dum inuenitur q̄ ipsi diuina
p̄cepta libentius in multis inde contem-
nunt. Est enim contumax humana natu-
ra. que postq̄ restituta est ab originali ius-
ticie statu. cupidius fertur in illa q̄ sunt
adinuētiois sue q̄ que sunt diuine iussio-
nes. Et hic est vnus superbie gradus. que
apud religiosos loquitur Bernardus in-
ueniri. dum plus gaudent in abstinentia
vel oratiōe particulari spontanee. sumpta
q̄ in tota regulari disciplina. ¶ **L**ex christi
sufficienter ab apostolis et sacris docto-
ribus explicata. non inuenitur tales no-
uitates flagellantium se constituisse. p̄-
dicando vel aliter. sed potius reprobasse

Secundum

D

L

tanq̄ suspectissimas et piculosisimas. et q̄
vergere possunt in scandalū christianozū/
apud iudeos. saracenos et paganos. tanq̄
lex christi sit austerā. crudelis. et in sangui-
nibus: non in miserationibus enutrita.

¶ Lex christi docet ex pmissis et libris multū
prelatos ecclie pastores et doctores. imo et
principes: q̄ sectā hmoī cruentā et sanguis-
nolentā (gallice sanglate) studeant et labo-
rent destruere seu compescere. tam bonis
predicatoribus et bonis fiasionibus: q̄ cen-
suris nedū ecclesiasticis: s; etiā tempali-
bus: more p̄decessorū. attento q̄ sub hoc ve-
lamine ac p̄textu penitētie. fiunt inuisera
mala. sicut expti testant̄. Insurgunt here-
ses. vilipendunt p̄prij sacerdotes: cōtēnun-
tur p̄fessiones et p̄nie sacramentales. extor-
quent colosis modis pecunie: oca que pi-
gros occidūt nutriunt. Silemus d̄ furtis
de stupris et adulterijs. de periculis q̄ sunt
in falsis fratribus et fraudulentis sollicitatōi-
bus. ad om̄e facinorū atq; flagitiū. ita vt bo-
nis et malis hinc inde statera iusta vel eq̄-
lance pensatis: mala multo plū q̄ bona
parturire cognoscat hec secta. se flagellā-
tium. pridē et plures iā dānata. Propte-
rea dū repullulat vel excrestat toto studio
fundit̄ euellenda p̄terendaq; censetur.

¶ Verū qm̄ oportet in hoc malo iā radica-
to et qd̄ latissime serpit p̄cedere pedetētim
et caute dum q̄runt eradicari zyzania fla-
gellatorū hmoī simul euellat̄ et triticū pri-
us semiatū boni salubrisq; verbi dei. No-
tetur igit̄ cautela q̄druplex infra scripta.

¶ Fiat in primis exhortatio relexmens et
crebra: de et sup̄ auctoritate facti concilij.
dum illud est. Similit̄ de auctoritate pa-
pe et ecclie romane: q̄tinus quilibet habe-
at p̄mptitudinē animi: parere vel obedi-
re mandatis vel institutōib; seu consilijs
predictorū. quemadmodū facit egregius
et feruidus p̄dicator magister Vincenti-
sicut pater ex litteris p̄pria manu subscri-
ptis nouissime missis Constantiā. In q̄-
tidianis inquit recōmendatōibus facti
et vniuersalis concilij constantien. quas
facio post sermonē docui et doceo om̄es si-
deles: summittere omnia facta et verba:
ac etiam scripta: determinationi ac etiam
correctioni eiusdem facti concilij. Subs-
dendo. Et sic facio in omnibus factis et
dictis: ac etiam scriptis meis. Nec ibidē

que manifestant discretam humilitatem.
et humilē discretionem tanti viri: que di-
cretio posita est a sanctis patribus: ductric
aurigaeq; virtutum. dum instar veni her-
nardi plus alieno q̄ p̄prio credit iudicio.

Porro non est formidandū retractationis
(que forsitā opponetur) opprobrium. Sic
in exemplo beatus Augustinus. cuius re-
tractatio nec inhonorauit eum: nec aucto-
ritatis dictorum suozū robur euertit. Ni-
hil enim vt quidam ait: eff: caciū ad do-
cendum: q̄ verbum verax. simplex et humi-
le: nihil habens fictionis vel superbe p̄-
sumptionis admixtum. quoniam deus est
qui cum simplicib; graditur. dāns eis gra-
tiam et virtutem vberibus suis. sine qua
laborat in vanū lingua loquentis. **¶** Fiat
ostensio quemadmodū fuerūt: quandoq;
inclinata pia deuotione. que processu tem-
poris inueniuntur deteriorēs exitus acci-
pere. vel propter scandalum pusillozū. vel
propter scientie defectum. sicut loquitur
de quibusdam apostolus. Testimonij in-
quit perhibeo eis. quia zelum dei habent
sed non scdm̄ scientiam. **¶** Fiat itaq; sic to-
cendo. sic predicando: q̄ non ita reproba-
būt persone singule que p̄sentibus tem-
poribus flagellauerunt se: q̄ videātur nūc
damnande vel penitus excreande. dum mo-
do deinde obediant monitiōi salutari: in-
culcando quemadmodum melior est obe-
dientia q̄ victime. Et q̄ iussione diuina
in omni sacrificio tuo sal offeres. **¶** Fiat
exhortatio diligens et relexmens: sup̄ lau-
dibus patientie que perfectum opus ha-
bet. preferendo eam talibus vltro accep-
to flagellatōibus. **¶** Iuxta quod loquitur Au-
gustinus cōformiter ad senecam: q̄ aduer-
sitates seculi huius. non tam instigende
sunt. q̄ dum euenerint patienter toleran-
de: faciendo per patientiam de necessita-
te virtutem. Non sum itaq; demens inquit
seneca vt egrotare velim. sed si egrotādus
est patienter relexabo. Debebūt proinde
numerari diligēter atq; sigillatim tribu-
lationes varie. nunc temporales. nūc spi-
rituales. que assidue nobis dant et inge-
runt velimus nolimus patientie mater-
tiam. cuiusmodi sunt infirmitates pauper-
tates. veratōnes. angarie. mortes penitū
atq; filioz. bella. rapine. incēdia retractō-
nes. ptumelie. latroes manūū i agricol et

mechanicis. temptationes sursum varioꝝ peccatorum quando intus pugne et foris timores. Et q̄s cunctas huiusmodi tribulationes dinumeret: que tot et tales sunt q̄ non oporteat nouas superinducere. quoniam satis esset tolerantia foris tribulati: onam huiusmodi quotidianarum. p̄ purgatione magna peccatorum. p̄ferim ad iuncta contritione ⁊ humili confessione in re vel p̄posito/tempe et loco. Juxta q̄d rogabat quidam. Fiat pars purgatiōis mee purgatorium meum/labor quo hic per singulos dies exerceo. Et profecto sic est. pl̄ aliquando valet p̄ia flagellorum dei s̄b ei⁹ manu tolerantia sine murmure. sine reprehensione diuinorum iudicioꝝ. sine rancore vel odio contra superiores suos. vel alios affligentes se iuste vel iniuste. q̄ si manserit iracundus et ipatiēs ne dū flagellaret seip̄m ad sanguinē s̄z la cereretz deciperet membratim ad mortem. ¶ Imo sicut nō licet hominem seip̄m p̄ria autoritate mutilare vel castrare. nisi pro sanitate tot⁹ corporis consequenda. sic nec licet vt videtur q̄ a seip̄o quis sanguinem violenter eiciat nisi causa medicine corporalis. Alioquin simili ratione posset se homo cauterizare p̄ ferrum ignitum/q̄d adhuc nemo posuit vel concessit. nisi forsitan idolatre vel falsi christiani quales reperiuntur in india. q̄ se putant baptisari debere per ignem. ¶ Fiat in speciali velut in quadaz radice prouisio solers et exacta circa societatem illam multū numerosam a qua videtur inchoata. vel saltem multum continuataz obfirmata flagellatio talis. Unde cum dicant se subobediētia esse/primitus imperandum est q̄ desistant/et desistere suadeant alios/sub moderatione que dicta est videlicet nisi vel q̄ usq̄ sacri cōcilii vel ecclesia rōana māda/uerit l̄ tolerauerit hec fieri. allegando regulā morale q̄ vbi dubitatio surgit de aliq̄ actu an possit licite fieri vel omitti. tutius est omittere q̄ facere. P̄ferim vbi factio generare cernitur scandalum aliorum/ vnde est illud apostoli. Si esca scādaliset fratrem tuum non manducabo carnes in eternum. Videtur proinde numerus talis coartandus/et solcite purgandus. ne sub eoꝝ multitudine etiam bonorum/ mali et reprobi delitescant. Deniq̄ populus quando erigitur ad nouitates. ille sunt illis ingerēdes in quibus est cura salubris q̄ deuotio sicut

de misericordia sanctorū et recursu ad eos/ vt ad angelum proprium custodem. Ad sc̄ctum cuius nomen persona gerit. Ad illaz matrem dei. et virginalem sponsum suum Joseph numerando prerogatiuas eorum. ¶ Proinde si predicandum fuerit de finali iudicio. vel antichristo fiat hoc in generali. concludendo q̄ in morte quilibet habet suum iudicium proximum et incertū. Et si quis inducere voluerit miracula noua super antichristi aduentu proximo. Notet q̄ mundus senescens patitur fantasias falsorum miraculorum. sicut homo senex fantasiatur in somno. Propterea sunt nūc habenda miracula valde suspecta nisi sc̄ctā prius examinatione diligenti. ¶ Obseruandum preterea sumopere videtur apud illos de societate q̄ nullo modo viuāt oāiose/ si laborare possint vt sine admōitionē ⁊ exēplā laborantium vt preterea nihil agant contentiose et velut ex vituperio et cōtēptu prelatorum maiorum et minorum vel aliquorum generaliter clericorum. neq̄ in predicationibus faciendis. neq̄ in confessionibus audiendis. Propterea debent in omni loco quo primo veniunt primit⁹ habere colloquutionem et beneplacitum cū ecclesiasticis. vel eorum capitibus ne scisma forsan fiat laicorum ad clericos vel ecōtra. ¶ Tandem si forte senserit doctor insignis magister Vincentius non posse conuenire super premissis salubriter et efficaciter prouidere. videtur consultius vt ad tempus segregaret presentiam suam. effugiēs tantam societatem quod si posset/ visitado sacrum concilium vel altera occasione sibi sumpta. ¶ Nec interim notata sunt velut in quodam transcurso magis ad remorandum q̄ docendum. xvij. Julij. Anno domini. D. cccc. xvij. Constā. rpe concilij.

Sequitur epistola

missa magistro Vincentio ordinis predicatorum. dei seminuverbio feruentissimo: coram se flagellantes. per magistrum Johannē de Beron.

Domina rissimo doctori et p̄dicatori zelanti. salutem animarum Magistro Vincentio de ordine fratrum predicatorum patri meo in xpi caritate dilectissimo Jo. de ger:

schaf

2